

Green Deal en Duurzaamheid

Ledeninformatie september 2018

Overheid en duurzaamheid

Op 10 oktober zal het bestuur de zogenoemde Green Deal ondertekenen. Het gaat daarbij om het volgende. De Rijksoverheid koerst op een CO₂-reductie van 50% in 2030 en naar nul in 2050 ten opzichte van 1990 ('Europa' en de Akkoorden van Parijs spelen daarbij een belangrijke rol). Het accent ligt voorlopig op de energietransitie (de vermindering van energieverbruik met name door isoleren van gebouwen en het opwekken van energie uit alternatieve bronnen). Ook de circulaire bedrijfsvoering krijgt steeds meer aandacht (hergebruik en inkoop). Het is een maatschappelijke opdracht en gaat veel geld kosten, zowel particulier als voor bedrijven/instellingen. De overheid spant zich in voor financiële ondersteuning. De overheid wil met de zorgsector in oktober 2018 een 'Green Deal' sluiten.

VGN en duurzaamheid

In een Bestuurlijk Overleg op 31 mei 2018 heeft het bestuur een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden geformuleerd, die bij de ALV van 21 juni met de leden zijn gedeeld. De leden konden zich hierin vinden. Kern van de visie van het bestuur: de sector ziet de noodzaak en verantwoordelijkheid om een realistische bijdrage te leveren aan de maatschappelijke doelen, vraagt daarvoor een adequate financiële ondersteuning van de kant van de overheid en verzekeraars/banken, legt de verantwoordelijkheid voor de concrete uitwerking bij de zorgorganisaties zelf en wil daarom geen landelijk format en de te nemen energiewetgeving moeten zoveel mogelijk aansluiten bij de reguliere vastgoedcyclus van de zorgorganisatie. In een notitie aan de ALV hebben we dit uitgebreider beschreven. Op deze basis willen we als sector nu eerst aan het werk. In het beginstadium willen we daarbij niet gehinderd worden door normering en handhaving van buitenaf.

Wat betreft onze inhoudelijke ambities: die hebben we geformuleerd in een apart schrijven op 02 augustus aan VWS als bijdrage van de VGN aan de tekst van de Green Deal (zie bijlage). Kern: niet alleen de verlaging van de ecologische footprint is van belang, maar ook de verhoging van de sociale footprint (de rol en betekenis en betrokkenheid van alle mensen; het werken aan een duurzame samenleving ook voor mensen met beperkingen en het werken aan een gezonde leefomgeving). Daarbij stimuleert de VGN de leden tot een inspanningsverplichting van minimaal 5% energiebesparing in de komende vier jaar; tot vermindering van kilometers met 'fossiele brandstoffen' en tot duurzame inkoop en circulaire bedrijfsvoering.

Green Deal en ondertekening door de VGN

De deelnemende partijen zijn o.a.: Overheden (waaronder diverse Departementen en Provincies), Zorgbranches, ZN, het Milieuplatform Zorg, enkele Banken en een aantal maatschappelijke organisaties. Ook kunnen zorgorganisaties individueel ondertekenen. Het bestuur van de VGN opteert er echter voor dat het bestuur namens de leden van de Vereniging de landelijke Green Deal ondertekent en dat zorgorganisaties regionale convenanten (waar die gesloten worden) ondertekenen. De Green Deal is in essentie het samen uitspreken van intenties en ambities, om ook samen in die trant te werken, zonder een wettelijke status. Het betreft in feite inspanningsverplichtingen.

De door VWS voorgestelde inhoud van de Green Deal (ook de departementen van Economische Zaken en van Binnenlandse Zaken hebben meegeschreven) stemt naar het oordeel van het bestuur voldoende overeen met onze uitgangspunten uit de bijlage van 2 augustus om te kunnen ondertekenen. Het bestuur ziet als groot voordeel van meedoen, dat we hierin samen optrekken met de collega-branches en met VWS. In het 'Haagse geweld' trekken de ministeries van EZK en BZK aan de touwtjes en men koerst daar heel gauw op normeren en handhaven. Instellingen krijgen daar veel last van. We hebben in VWS gelukkig een partner die daar (evenals wijzelf) geen heil in ziet. VWS ziet ook liever de lijn: we gaan nu eerst samen aan de slag, met behulp van het Milieuplatform Zorg. Daarbij vraagt VWS tevens TNO om onderzoek en advies over adequate maatregelen in het zorgvastgoed met het oog op energiebesparing. Pas in een later stadium komen dan maatregelen jegens 'achterblijvers' aan de orde, nog los van de vraag hoe dat allemaal gemonitord en gemeten moet worden. Ook daar zijn we als bureau met onze technische vastgoedadviseurs uit de sector bij betrokken.

Verdere aanpak binnen de VGN

Het convenant benoemt vier terreinen om duurzaamheid te bevorderen: de energietransitie, de circulaire bedrijfsvoering, schonere water en een gezond leefmilieu. Alle terreinen vinden we belangrijk en op alle terreinen kan en moet winst geboekt worden, maar in de eerste jaren zal het accent toch liggen op een aanpak van de eerste twee terreinen. En de aanpak van een gezonde leefomgeving (terrein vier) is de dagelijkse corebusiness van onze zorgorganisaties.

Binnen de sector willen we nu eerst aan de slag, of wellicht beter geformuleerd: veel organisaties zullen gaan intensiveren van waar ze al langer mee bezig zijn. De ene organisatie is verder dan de andere. In het 'platform duurzaamheid VGN' blijken veel leden bereid om kennis met elkaar te delen. Ook de Banken geven we daar een podium: de Triodosbank was op 9 juli aanwezig en de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) zal tijdens het tweede platform in november een bijdrage leveren. Inmiddels hebben we ook een 'community duurzaamheid' voor virtuele contacten, uitwisseling en mogelijkheden van discussie onderling. Het bureau maakt bij deze vormen van ondersteuning aan de leden graag gebruik van de hulp en kennis van deskundigen uit de sector die hierin vooroplopen. Daarnaast agenderen we het onderwerp duurzaamheid frequent in de BAC-bedrijfsvoering (ter advisering aan het bestuur). Als u interesse hebt om lid te worden van het platform of van de community, mail dan naar Frits Mul (fmul@vgn.nl).

Over de ambities van de sector schreven we hierboven al. Deze staan niet 'in beton gegrift' en moeten wellicht periodiek aangescherpt worden in de komende tijd. Dat komt mee omdat niet iedere instelling een gelijke uitgangspositie heeft. Als je al veel hebt gedaan, is het moeilijker om nog eens 2% te besparen, dan wanneer je nog maar weinig hebt gedaan. Toch spreekt uit een ambitie wel dat alle leden/organisaties de nodige inspanningen willen en moeten plegen om de maatschappelijke doelen te behalen. En tegelijk geldt ook nuchterheid: in 2025 hoeven we nog niet te bereiken wat maatschappelijk voor 2030 wordt geoogd. Als we maar op het goede spoor zitten. Gezonde en realistische inspanning, zonder dat toezichthouders en handhavers ons 'op de huid zitten'. Maar ook geldt: er komt een moment dat achterblijvers wel verantwoording moeten afleggen.

In de Green Deal wordt gesproken over routekaarten. De brancheorganisaties werken met VWS en met het MPZ aan die routekaarten, die met name inzoomen op de aanpak van terrein 1 (de energietransitie). In mei 2019 moeten die gereed zijn, maar het tempo hangt mede af van de Klimaattafels (het overleg in Den Haag over de uitwerking van het Klimaatakkoord). VWS laat momenteel TNO een analyse maken over zorgvastgoed: waar valt op korte termijn de meeste winst te behalen en in welke gebouwen kun je beter maar niet meer investeren. Ook het Milieuplatform Zorg (MPZ) en CFP-Green Buildings hebben een instrumentarium om organisaties te ondersteunen bij hun eigen 'routekaarten duurzaamheid'. De VGN is met enkele van onze vastgoedspecialisten betrokken bij deze aanpak vanuit VWS. Ons platform en onze community zijn bij uitstek podia om hierover informatie uit te wisselen.

VWS heeft het CBS en het Kadaster gevraagd om het energiegebruik in de zorgsector in kaart te brengen. Het monitoren van de vermindering van gebruik van gas en elektra is nog niet zo eenvoudig. Voor de VGN staat steeds voorop: we willen slechts één toezichthouder en we willen niet dat tot op gebouwniveau het gebruik inzichtelijk moet worden gemaakt. Dat zou leiden tot een enorme bureaucratie. We koersen, zeker de eerste jaren, op een landelijke of sectorale monitoring. Pas als 'landelijk' onvoldoende resultaten blijken, kunnen we dieper in het systeem gaan monitoren. Maar voorlopig geen extern opgelegde normering, zoals een verplicht energielabel per gebouw. Dat zou in veel gevallen tot een verspilling van middelen leiden.

Om dit alles te bereiken bepleit de VGN bij VWS een adequate financiering, zowel van de kant van de overheid (subsidie en NHC) als via verzekeraars en banken. Er is inmiddels voor 2018 een subsidieregeling van kracht en voor 2019 is de NHC licht verhoogd – nog te weinig en we blijven in gesprek met VWS over een betere regeling, want er is jaarlijks een groot bedrag aan klimaatgelden beschikbaar, waarvan ook de zorgsector moet kunnen meeprofiteren.

Frits Mul
14 september 2018